

Çaga oýunjaklary-da gana bulanan bolsa, tümlükde biz, eý dünýä !

Category: Kitapcy, Oýlanmalar, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Çaga oýunjaklary-da gana bulanan bolsa, tümlükde biz, eý dünýä! ÇAGA OÝUNJAKLARY-DA GANA BULANAN BOLSA, TÜMLÜKDE BIZ, EÝ DÜNYÄ!

Fotosurat: Samar Abu Elouf / NYT / Redux

Ah!

Dil açsady-da şu hasratlar
Gürlesedi-dä eger,
Jany ýananlar,
Janyndan we ýaryndan jyda düşenler.

Kim bilyär,
Nämeleri aýdyp bererdiler?
Mazarda ulalmaga garaşýan çagalar!

Çagasyz oýunlar

Oýunsyz köceler...

Belki-de utanardylar!
Dünýäni şolarsyz,
Şolary dünýäsiz goýan
Ad-am-jyk-lar!

Hawa, düýn 20-nji noýabrdy. Ýagny, kagyz ýüzündäki bütindünýä derejesinde bellenýän «Çagalaryň hukuklaryny goramagyň günü»! Çagalaryň elindäki oýunjaklaryňam gara gana bulanýan şu günlerinde Gazany we gazaly çagalary pikir edenimizde, bu howalaly jümle gulaga nähili geň eşidilýär.

Asuda durmuşda ýaşamaga we oýnap-gülmäge her bir çaganyň haky bar!

Eýsem Gazada çaga bolmak we ulalmanka nowçalygyňa ölüp gitmek nämäni aňladýar?

Hemmelere masgaraçylykdan doly bir soragy bereýinmi:

Kim aýdyp biljek, Gazada düýnүň özünde ady bomba bolan ölüm yükli sumkalaryň içinde näçe çagajyga ölüm sowgat edilendigini? Özem hut Çagalaryň hukuklaryny goramagyň halkara gündünde!

Ysraýylyň edýän hüjümleri sebäpli Gazada günüň her sagadynda ortaca alty çaga öldürilýär. Özem hut dünýäniň gözüniň alnynda.

Hamana Gazada ölýän o neresse çagalar çaga däl ýaly we Gaza hamana başga planetada ýaly garalýar. Ýogsa bular ýaly wagşyýanalygy görmezlige salmak üçin köp döwlet ýolbaşçysy edil düýegüş ýaly kellesini guma sokup durmaly. Üstesine bütün bu masgaraçylyga we hasrata dözmän dünýäniň çar künjünde protest bildirip wyždanlarynyň sesi bilen bagyrýan we gazaly çagajyklaryň perýadyny eşitdirmäge dyrjaşýan millionlarça adamyň sesi-de indi wyždansyzlyk ukusyna giden dünýä liderlerini oýandyrmakdan ejiz gelýär.

Bir zady pikir edýärin: adam hukuklary diýilse, mangalda kül goýmaýan, emma ýagdaý özi bilen baglanyşykoy bolmasa, hiç kimsä adam gözü bilen seretmeýän bu ikiýüzli liderler taryhyň öñünde nähili hasap bererlerkä?

Ýogsam bolmasa, adam bolmak üçin mazlumyň reňkine seredilýärmi näme. Özgäniň hasratyna seredende reňk saýgarmaýan kör bolmalyka, hasrata kör gözler bilen seretmek wyždanyň ýedi gat ýeriň teýine batmagy däl-de eýse näme?

kitapcy.ru

Fotosurat: Abed Rahim Khatib / AA

Bu zuluma we ölümlere sesini çykarman oturanlaryň hemmesi adamzadyň hakydasynدا ullakan masgaraçylyk bolup galar we geljekki nesiller olary hemise şu masgaraçylygyň hapa ady bilen ýatlarlar.

«XVII asyr matematikanyň asyrydy, XVIII asyr tebigat ylymlarynyň, XIX asyr biologiyanyň. Biziň XX asyrymyz gorkynyň asyrydyr» diýen Alber Kamýu häzirki başdan geçirýän döwrümizi görse näme diýjegini bilemok, emma men häzirki döwrümize seredip, «Merhemetsizligiň we adalatsyzlygyň asyry» diýärin. Bujurygy çykan dünýämizi o başyndan bu başyna kino lentasy ýaly göz öňümden geçirinemde, merhemetiň we adalatyň gara güýç we häkimiyét üçin gabat gelen ýerde rehimsiz kerçelýändigini we adamzat wyždanymyň diriligine dikbaşasak gömülýändigini görýäin.

Nirä seretsem, aýry-aýry tümlük... Niräme öwrülsem, başga-başga rehimsizlik... Hem bularyň arasynda urnup ýatan adamkärçilik... Hasratyň we tümlügiň höküm sürýän porsy eýýamynda, gynansakda, iň uly zyýany naşyja bedenleri bilen garawsyz galan bigünä

çaǵajyklar çekdi we şindizem çekip gelýär.

«Ýene bir gezek dünýä insem, näce tank, tüpeň, ýarag bar bolsa, hemmesini eredip saz gurallaryny, jünbüş, tüýdük, surnaý ýasardym» diýip, şu arzuwynyň mümkün bolmajak ahmyry bilen aramyzdan sogrulyp giden ussat bagşy Aram Tigrany ýada salýaryn.

Onuň ýaraly ýüreginden paýrap çykan içi parahatçylykdan we söýguden püre-pür doly bu sözleri kalbymyň adam ysyny saklap galan her çünkünde ýaňlanyp dur.

Gara nebisleri adamkärçiliklerinden uly wyždansylaryň eden etmişleriniň almytyny almaga mejbür edilen şol bigünä bakyşly owadan çagajyklaryň hasratly ahwalyny görenimde, jigerim söz bilen beýan edip bolmajak oduň içinde ýanyp kül bolýar.

Köplenç ol çagajyklaryň gözüne seretmäge bognum ysmaýar we nämüçindir göýä olaryň başdan geçirýän bu ähli horluklarynyň we garaňkylyklarynyň sebäbi özüm ýaly duýýaryn. Soñundanam çydam edip bolmajak utanja gark bolýaryn.

Dünýäniň nirsine seretsem seredäýin, hemme ýerde ady uruş-jeň bolan, ady açlyk bolan, ady milletparazlyk bolan aýry-aýry mahluginyň penjesinde urnup ýaran yzaly çagalary görýarin.

Fotosurat: Reuters

«Nirede bir jan ölse, şol ýerlidir ýüregim» diýen şahyr Ahmet Arifiň setirlerini goýan şol belent adamkärçiliğinin saklanıp galan ýerinden seslenýarin.

Gözüm bir ýanda gizlenpeçek oýnanda bukulmaly ýerinde

bombalardan gaçyp ölümden bukulmaga çytraşýan gazaly çagajyklara ýüregim örtense, beýleki bir ýanda açlykdan iňleýän we süňk bilen gury ham bolup galan ejizje göwresi bilen ölüme garşıy direnýän afrikaly biçäre çagajyklary görýär. Olar «**Biz açlykdan we horlukdan ýaňa gyrylyp ýatyrkak, siz aşa doklukdan ýaňa semizligiňizden gutulmak üçin millionlary sowýan, açgöz, bizi eşitmeyän merhemetsizlersiňiz**» diýip, açlygyň we ýetde-gütdeligiň şarpygyny hapa ýüzlerimize urýarlar.

Maňlaýyna gaýgy-gam ýazylan, ölüm we zulum gusýan geografiýalardan gaçyp halas bolmaga synanyşýan we umydyň ýolagçylygyna çykanra ite-guş şam bolan, aşmaga synanyşan daglarynda gyşyň aňzagynда saňgaty bolup galan owgan çagalarynyň we deňiziň öcli tolkunlarynyň arasynda gark bolan, soňam naşyja bedenleri kenara zyňlan Aýlanjyklaryň sessiz nalalary gulagymda shaňlaýar.

Bu duşmançylykdan we zir-zibilden doly uruşlaryň öldüren ganly gözýaşlary bilen mazarda ulalmagyna garaşýan çagalardan çykýan hasratly pyganlar bilen ırkılıärin!

kitapcy.ru

Fotosurat: Muhammet Abed / AFP

«**Hemme zady sygdurdyňyz-da, bir biziň kiçijik bedenlerimizi şu rehimsiz dünýäňize sygdırmadyňyz! Walla, Allatagalamyza merhemetsizligiňizi aýdyp bereris, zalymlygyňzy şikaýat**

ederis» diýip bireýýäm gurap giden wyždanlarymyza tüýkürýärler!

Olary ýakan hasratyň dowzahynda gyzdyrylan hanjar sünjülýär bagryma.

Birem entek jynsyny-da anyklap bolmajak ýasdaka jynsy zorluga duçar bolan biçäre çagajyklar öñümden çykýar.

Ýürebulanjy günäniň gurbany bolan gününden bäri saklaýan soňsuz utançdyr namysynyň astynda her gün biraz ezilýän eýjejik bedenleri bilen gözlerime seredýärler.

«Heý utanmadyňzmy meniň çaga gözlerimden? Nämə islediňiz garawsyz galan naşyja bedenimden?» diýip, rehim-şepagatsyz azgyn ruhlarymyza tüýkürýärler!

Näzik ýürekli bir adamyň aýdyşy ýaly:

«Çagalary ürküzilen dünýäniň deňizleri mawy bolanda nä, bolmanda nä.

Şu gün çagalaryň gözünden akan her damja ýaş ertir jemgyyetleriň başyna ýagjak harsaň daş bolar.

Çagalarymyz aglayar we biz henizem tümlükde...

Çagalarymyzyň ürküzlmezýän dünýäsini arzuw etmek bilen...

Ýaşasyn çagalar!»

Ibrahim ALTUN,

«Pencere» žurnalynyň baş redaktory.

Şişenbe, 21.11.2023 ý. 0ýlanmalar